

Miljøbevægelsen NOAH
Nørrebrogade 39
2200 København N
Tlf. 35361212 • Fax. 35361217
noah@noah.dk • www.noah.dk

September 2007

Opfordring til øjeblikkeligt moratorium for dyrkning, import af agrobrændstof (agrofuel) samt målsætninger for anvendelsen af disse

Vi opfordrer til en øjeblikkelig tænkepause i forhold til EU's tilskyndelser til anvendelse af agrobrændstoffer (agrofuels) fra storskala-monokulturer, inklusive træplantager. Tænkepausen gælder et øjeblikkeligt ophør af:

- 1) EU-import af agrobrændstoffer;
- 2) alle målsætninger for anvendelsen af agrobrændstoffer i transportsektoren;
- 3) økonomiske tilskyndelser, såsom skattefradrag og tilskud (som især gavner agrobrændstof fra storskala-monokulturer), inklusive finansiering igennem handel med CO₂-kvoter;
- 4) international udviklingsstøtte eller lån fra internationale finansinstitutioner, såsom Verdensbanken.

Denne opfordring er også en reaktion på det stigende antal af opfordringer fra landene i Syd imod deres eksport af agrobrændstof^[1], som presses i vejret af EU-målsætninger.

Baggrund

Agrobrændstoffer er flydende brændstoffer produceret af biomasse, som består af afgrøder og træer opdyrket i stor skala specifikt til det formål. Agrobrændstoffer bliver produceret af afgrøder, såsom majs, oliepalmer, sojabønner, sukkerrør, sukkerroer, raps, jatropha, ris og hvede. Agrobrændstoffer er designet til at erstatte fossile brændstoffer i fortrinsvis biler og tog. Biodiesel og ethanol er de primære typer af brændstof, der bliver produceret. Agrobrændstoffer inkluderer ikke biobrændstoffer fra affald, såsom biogasser fra gødning, spildevand eller organisk husholdningsaffald, overskydende vegetabiliske olier eller alger.

Agrobrændstoffer bliver promoveret af regeringer og internationale institutioner som et redskab til at reducere udledningen af drivhusgasser fra transport samt at forbedre "energisikkerheden", dvs. at være med til at sørge for konstante forsyninger, stabilisere

prisen på olie og dæmpe følgerne af omskiftelige oliepriser og knappe olieressourcer. Offentlig støtte til agrobrændstoffer bliver yderligere retfærdiggjort på basis af deres påståede positive virkning på udviklingen af landområder og arbejdspladser i producentlande, løfter om "andengenerations"-agrobrændstoffer, hvis produktion hævdes ikke at ville konkurrere med fødevarerproduktion, samt antagelser om tilgængeligheden af store "degraderede" eller ubrugte landområder.

Agrobrændstoffer bliver også stærkt promoveret af industrien. Nye partnerskaber bliver dannet imellem landbrugsvirksomheder, biotekvirksomheder, olieselskaber og bilproducenter. Milliarder af dollars bliver investeret i biobrændstofsektoren i en udvikling ofte sammenlignet med en "grøn guldfeber", hvor lande omlægger jord til dyrkelse af agrobrændstofafgrøder og udvikler infrastruktur til at behandle og transportere disse.

Virkningen af agrobrændstoffer fra omfattende monokulturer

Agrobrændstoffer bliver for det meste dyrket som monokulturer (inklusive plantager), som ofte dækker tusinder af hektar. For at blive konkurrencedygtige kræver de statsstøtte og skattefradrag. Agrobrændstoffer er til dato blevet støttet uden blik for de negative sociale, miljømæssige og makro-økonomiske konsekvenser knyttet til denne form for landbrug.

Flere forskellige FN-organisationer har forudset, at de fleste agrobrændstoffer i fremtiden vil blive produceret i landene i Syd og eksporteret til den industrialiserede verden. Selvom de bliver præsenteret som en positiv mulighed for landenes økonomi, peger beviserne i retning af, at monokulturafrøder, såsom oliepalmer, sojabønner, sukkerrør og majs, fører til videre udhuling af fødevarerproduktionsområdet og –sikkerhed^{ii[2]}, truer lokalt levebrød, biodiversitet, vandforsyning samt øger jorderosion og ørkendannelse.

Agrobrændstoffer bliver i øjeblikket udviklet indenfor det intensive, mekaniserede, agro-industrielle paradigme ved brug af massive monokulturer med tilførsel af gødning og pesticider. Der er stærke beviser for, at en sådan agrobrændstofproduktion ikke vil dæmpe klimaforandringerne, men i stedet potentielt vil accelerere den globale opvarmning i takt med, at regnskove, tørvemoser og andre økosystemer, der er essentielle i opbevaringen af kulstof, bliver ødelagt for at give plads til nye dyrkningsarealer. Der mangler tilbundsgående livscyklusanalyser af hvor mange drivhusgasser, der bliver udledt ved produktion, distribution og anvendelse af agrobrændstoffer, og om agrobrændstoffer reelt nedbringer CO₂-udledningen, når brug af gødning (som øger afgivning af lattergas^{vii[7]}), raffinering, transport osv. bliver taget i betragtning.

Genmodificerede (GM) agrobrændstoffer

Mange afgrøder, der i øjeblikket bliver anvendt som agrobrændstoffer er blevet genetisk modificeret (soja, majs og raps). Et årtis anvendelse har afsløret, at de eksisterende genetisk modificerede afgrøder ikke har øget udbyttet, endelige reduceret afhængigheden af tilførte agrokemiske stoffer. På trods af dette bruger fortalere for genteknologi i landbrug nu oven i købet den globale opvarmning som argument for øget udbredelse af GM-afgrøder og udviklingen af nye, såsom f.eks. GM-eukalyptus, til produktion af

agrobrændstof. GM-afgrøder og træer udgør en alvorlig trussel for biodiversiteten, økosystemer og fødekæden. GM-mikrober og enzymer udviklet som en del af forskningen inden for cellulose-ethanol (såkaldt 'anden generation' – se nedenfor) vil også potentielt være i stand til at udgøre alvorlige farer, som endnu ikke er blevet undersøgt, endelige overvejet af regeringer.

Andengenerations-agrobrændstoffer

Det hævdes, at der kan udvikles en "anden generation" af agrobrændstoffer, som vil løse nogle af problemerne forårsaget af de nuværende agrobrændstoffer, såsom konkurrence imellem fødevarer- og brændstofproduktion. Målsætningen er at finde måder (inklusive genteknologi og syntetisk biologi) at modificere træer og andre planter, så de producerer mindre lignin og cellulose, og derved nedbrydes lettere. Desuden at kreere mikrober og enzymer til at nedbryde plantemateriale. Sådanne højrisikoteknikker gør ikke op med brugen af ødelæggende intensivt dyrket agrobrændstof-monokulturer, konstrueret til at imødekomme et stigende energiforbrug.

Der er et presserende behov for en tænkepause, så verdenssamfundet kan forebygge yderligere ødelæggelser forårsaget af overilede promoveringer af agrobrændstofafgrøder. I mellemtiden skal potentielle fordele og risici forbundet med andengenerations-agrobrændstoffer undersøges i dybden. Hvad end resultatet bliver, vil sådanne brændstoffer næppe være tilgængelige før om ti år fra nu, mens det er påkrævet af sætte ind over for klimaforandringerne nu.

Moratoriets afgrænsning

Denne opfordring til tænkepause gælder kun agrobrændstoffer fra storskala-monokulturer (samt GM-biobrændstoffer) og handelen med disse. Den inkluderer ikke biobrændstoffer produceret fra affald, såsom overskydende vegetabiliske olier eller biogas fra gødning eller spildevand, eller biomasse dyrket og høstet bæredygtigt af og til lokalsamfundets gavn. Et moratorium for storskala-agrobrændstoffer og handelen med disse vil – i modsætning til de finansielle fordele for de eksportorienterede industrier – kunne begunstige udviklingen af reelt bæredygtige strategier inden for bioenergi til fordel for lokalsamfund.

Certificering er i øjeblikket ingen løsning

Eftersom offentlig støtte og mål for agrobrændstoffer bliver retfærdiggjort qua deres formodede miljømæssige fordele, er et antal forskellige initiativer blevet sat i gang for at udvikle bæredygtighedskriterier og tilhørende certificeringssystemer. Vi mener at certificeringssystemer, frivillige såvel som påbudte, er ude af stand til effektivt at tage højde for alvorlige og potentielt uoprettelige skader forårsaget af agrobrændstofproduktionen af følgende grunde:

- Konsekvenser på makroniveau, såsom forflyttelse af produktionen til lande uden for certificeringssystemernes rækkevidde kan ikke blive løst igennem disse ordninger. Certificering kan heller ikke tage hånd om andre konsekvenser, såsom konkurrencen med fødevarerproduktionen og rettigheder til jord og andre naturressourcer.

- Udviklingen af kriterier har hidtil ikke været i stand til at sikre, at de mest direkte påvirkede samfund bliver inkluderet i debatten og grundigt konsulteret fra starten. Kriterierne har ej heller kunnet imødekomme basale procedurekrav, som ville sikre et frit, forudgående, informeret samtykke fra de indfødte befolkninger, hvis jorde bliver udsat.
- Udviklingen og udbredelsen af agrobrændstoffer foregår langt hurtigere, end certificeringer kan gennemføres.
- I mange lande mangler forudsætningerne til at sikre implementeringen og overvågningen af sådanne sikkerhedsforanstaltninger eller at stille overtræderne til ansvar.

Som et certificeringsinitiativ fra Holland, Cramer-rapporten^{viii[8]}, siger: "Det er vanskeligt at fastsætte størrelsen af nogle af biomasseproduktionens følger på det individuelle virksomhedsplan, og de bliver kun synlige regionalt, nationalt, og somme tider først på overnationalt plan. Dette gælder især konsekvenserne af indirekte forandringer i arealanvendelsen, især her indenfor hvad gælder drivhusgasudledning, biodiversitet og konkurrence imellem fødevarer og andre brug af biomasse. For at fastslå biomassens bæredygtighed er det altafgørende at inddrage disse makrovirkninger i overvejelserne". I øjeblikket er der ingen konkrete forslag til nogen politik på makroniveau, der kan supplere certificeringssystemer, så de effektivt ville være i stand til at håndtere disse makrovirkninger.

Hvorfor er en øjeblikkelig tænkepause nødvendig?

Agrobrændstoffebaren raser på trods af et stigende antal civile udtalelser og bevisbaserede rapporter, der ytrer bekymring over de utilsigtede negative konsekvenser forårsaget af agrobrændstoffer og opfordrer til at bremse udbredelsen af disse. De storforbrugende landes (specielt EU og USA) beslutning om at yde støtte til fordel for agrobrændstoffer (via påbudte målsætninger, offentlige tilskud og skattefradrag) udløser spekulation og investering i plantager. Det forleder landene i Syd til at omlægge store landarealer til produktion af agrobrændstof-afgrøder.

I de sidste 18 måneder er milliarder af dollars blevet investeret i agrobrændstof-plantager og raffinaderier og dertil hørende infrastruktur. I Indonesien blev 17,4 mia. dollars investeret i første kvartal af 2007, mens styret planlægger at omlægge ca. 20 mio. hektar land til biobrændstof-plantager. 9-10 mio. hektar regnskov er akut truet alene på det vestlige Papua. I Latinamerika har Den Interamerikanske Udviklingsbank (IDB) annonceret planer for at investere 3 mia. dollars i agrobrændstof-projekter i den private sektor. Regeringer i et stigende antal lande, inklusive Brasilien, Argentina, Paraguay, Ecuador og Colombia etablerer nationale strategier for at sætte agrobrændstof-produktionen i vejret. Nationale strategier, der indeholder tilladelser samt økonomisk støtte til raffinaderier og infrastrukturprojekter, indbefattende nye veje, havne og rørledninger. Udbygningen af infrastrukturen vil udsætte urskove og andre naturlige økosystemer for ødelæggelser, og

samtidigt accelerere fortrængningen af lokale samfund pga. ekspanderende plantager. Skaderne som følge af denne massive, hurtigvoksende investering i agrobrændstof-industrien vil være ubodelige.

Agrobrændstoffer udgør en særlig trussel for økosystemerne i de tropiske regnskove og vådområder, som tilfælde i Indonesien allerede viser. Sådanne områder spiller en afgørende rolle i stabiliseringen af klimaet og dannelsen af nedbør. Der er tegn på, at Amazonskoven kan være nær et punkt, hvor afskovningen vil have reduceret vegetationen i en sådan grad, at den ikke kan opretholde nedbørscyklussen. Derved trues meget af eller hele økosystemet med potentiel uddøen og ørkendannelse til følge^{ix[9]}. Yderligere ødelæggelse af regnskove og tørvemoser i agrobrændstoffernes navn kunne skubbe klodens system imod en accelereret opvarmning, vandstandsstigninger og økologisk forandring hurtigere end udledningen af fossile brændstoffer alene. Hvis den nuværende "agrobrændstoffebølge" får lov at fortsætte, imens certificeringer og den nødvendige internationale makro-politik bliver udviklet, vil den ødelæggelse, sådanne systemer og politikker skulle forebygge, allerede være sket, når de en gang bliver effektueret. Risikoen ved en "vent-og-se"-tilgang er alt for stor. EU bør anvende forsigtighedsprincippet på deres tilgang til agrobrændstoffer og gå i tænkepause.

Et moratorium vil øjeblikkeligt reducere efterspørgslen på afgrøder og træer anvendt som råstoffer til agrobrændstof og derved vende nuværende stigninger i priserne og sætte en stopklods for udvidelsen af monokultur-plantager til agrobrændstoffer, som truer økosystemer, fødevarerikkerheden, lokalsamfund og det globale klima. Det vil give tid til at undersøge konsekvenserne af en storstilet agrobrændstofproduktion samt at lave en lødig og gennemgribende undersøgelse af deres socio-økonomiske og miljømæssige eftervirkninger. Dette vil inkludere en opgørelse af de konsekvenser, der kan forudsiges med de nuværende foreslåede målsætninger og en forsikring om, at foreslåede politikker og sikkerhedsforanstaltninger vil blive indført til at forebygge de alvorlige negative effekter, som allerede kan mærkes. Det er altafgørende, at civilsamfundene, og især de mest udsatte for agrobrændstofproduktionen, bliver givet en rimelig mulighed for at afdække og opgøre konsekvenserne af den nuværende promovning af agrobrændstoffer.

Et moratorium for incitamenterne til en storstilet agrobrændstofproduktion og et ophør af EU's import af agrobrændstoffer vil skaffe det nødvendige rum for denne diskussion.

Underskriverne beder om effektive metoder til at håndtere klimaforandringerne

Agrobrændstoffer har ikke vist sig at være i stand til at dæmpe den globale opvarmning; de truer faktisk med at accelerere den. Vi støtter beskyttelsen af økosystemer og naturlige kulstoflagre. Og vi støtter, baseret på klimavidenskabelige vurderinger, øjeblikkelige nedskæringer i drivhusgasudledningen, som indbefatter en drastisk overordnet nedsættelse af energibrug i de industrialiserede lande (ikke mindst i transportsektoren), strenge standarder for energieffektivisering samt støtte til reelt vedvarende former for energi, såsom bæredygtig vind- og solenergi.

Du eller din organisation kan skrive under på denne opfordring ved at besøge www.econexus.info

Referencer:

i[1] For example: Official Declaration of Chake – uh· on the Agro-fuels and Environmental Services Traps, Asunción, Paraguay, 24 April 2007; We want Food Sovereignty Not Biofuels, signed by Alert Against the Green Desert Network, Latin American Network against Monoculture Tree Plantations, Network for a GM free Latin America, OilWatch South America and World Rainforest Movement, January 2007

http://www.wrm.org.uy/biofuels/EU_declaration.html

Statement from SawitWatch –

<http://tech.groups.yahoo.com/group/biofuelwatch/message/245>

ii[2] “How biofuels could starve the poor”, C Ford Runge and Benjamin Senauer, Foreign Affairs, May/June 2007,

<http://forreignaffairs.org/20070501faessay86305-p20/c-ford-runge-benjamin-senauer/how-biofuels-could-starve-the-poor.html>

and Food and Agriculture Organisation, “Food Outlook (Global Market Analysis)” No. 1, June 2007

<http://fao.org/docrep/010/ah864e/ah864e99.htm>

iii[3] “Oil Palm and Other Commercial Tree Plantations, Monocropping: Impacts on Indigenous Peoples’ Land Tenure and Resource Management Systems and Livelihoods”, Victoria Tauli-Corpuz and Parshuram Tamang, report to the United Nations Permanent Forum on Indigenous Issues, May 2007,

http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/6session_crp6.doc

and “El fujo del aceite de Palma Colombia-Belgica/Europa acercamiento desde una perspectiva de derechos humanos”, HRVE and CBC, November 2006,

http://hrev.org/hrev/media/archivos/flujoPalma/informe_es.pdf

iv[4] “Agrofuels – Towards a Reality Check in 9 Key Areas”, Chapter 4, Report prepared by eleven organisations for SBSTTA 12, July 2007,

http://econexus.info/pdf/agrofuels_reality_check.pdf or:

http://biofuelwatch.org.uk/docs/agrofuels_reality_check.pdf

v[5] “Water for Food, Water for Life: A Comprehensive Assessment of Water Management”, International Water Management Institute, 2007, see:

<http://www.iwmi.cgiar.org/Press/coverage/pdf/Biofuel%20crops%20could%20drain%20dev>

[eoping%20world%20dry%20-%20SciDevNet.pdf](#)

vi[6] “Peak Soil: Why Cellulosic ethanol and other Biofuels are not Sustainable and a Threat to America’s National Security”, Alice Friedman, Energy Pulse, May 2007, http://energypulse.net/centers/topics/article_list_topic.cfm?wt_id=46

0, No. 23, 2199, doi: 10.1029/2003GL018600, 2003, <http://www.agu.org/pubs/crossref/2003/2003GL018600.shtml>

vii[7] “Biofuels Threaten to Accelerate Global Warming”, Report by Biofuelwatch, April 2007, <http://biofuelwatch.org.uk/docs/biofuels-accelerate-climate-change.pdf>

viii[8] “Testing Framework for Sustainable Biomass”, Final Report from the Project Group “Sustainable Production of Biomass”, 2007, http://www.lowcvp.org.uk/assets/reports/070427-Cramer-FinalReport_EN.pdf

ix[9] “Climatic variability and vegetation vulnerability in Amazonia”, L. R. Huttyra et al., Geophysical Research Letters, vol. 32, L24712, doi: 10.1029/2005GL024981, 2005, http://eebweb.arizona.edu/faculty/saleska/docs/Huttyra05_Var.Vuln_GRL.pdf ,

and also "A new climate-vegetation equilibrium state for Tropical South America", Marcos Daisuke Oyama and Carlos Alfonso Nobre, Geophysical Research Letters, Vol. 3, [u.org/pubs/crossref/2003/2003GL018600.shtml](http://www.agu.org/pubs/crossref/2003/2003GL018600.shtml)